

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Општина Бачка Топола
Заштитник грађана

Szerb Köztársaság
Vajdaság Autonóm Tartomány
Topolya Község
Polgári Jogvédő

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЗАШТИНИКА ГРАЂАНА ЗА ТЕРИТОРИЈУ ОПШТИНЕ
БАЧКА ТОПОЛА ЗА 2016. ГОДИНУ**

Бачка Топола јануар 2017. године

адреса: 24300 Бачка Топола, улица Маршала Тита, број 30
телефон: 024-715-310 локал 116, факс: 024-715-545, мобилни телефон: 063-11-09-551
е-маил: nesic.miladin@btopola.org.rs

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА ЗА ТЕРИТОРИЈУ ОПШТИНЕ БАЧКА ТОПОЛА ЗА 2016. ГОДИНУ

УВОД

Заштитник грађана за територију општине Бачка Топола, установљен је на основу Одлуке о Заштитнику грађана, („Сл. Лист општине Бачка Топола, број: 06/09) која је донета од стране Скупштине општине Бачка Топола а на основу овлашћења из Закона о локалној самоуправи („Сл. Гласник Р.С., број :129/07, 83/14) као и Статута општине Бачка Топола (Сл. Лист општине Бачка Топола, број: 15/08 и 1/09). Треба навести да је општина Бачка Топола прва у Републици Србији, односно тадашњој Државној заједници Србија и Црна Гора, основала институцију Заштитника грађана, односно својевремено Грађанског браниоца (који назив је присутан и у теорији и у пракси поред назива Омбудсман и Заштитник права грађана). Ова институција је у нашој општини основана од стране Скупштине општине Бачка Топола која је на својој седници дана 28. марта 2003. године донела Одлуку о Грађанском браниоцу (Омбудсману) под бројем 75-1/2003-1, док је на истој седници донето и Решење о постављању Грађанског браниоца (Омбудсмана) у општини Бачка Топола под бројем 02-09/20034 којим је дипл. Правник Денеш Черник постављен на мандатни период од пет година почев од дана 01.04.2003.године када је и почео са радом. Тиме је наша општина показала у пуној мери своју приврженост формирању контролних институција које су у складу са реформским тенденцијама у нашем друштву и која има за циљ даљи развој демократских процеса и институција као и посвећеност заштити права и интереса грађана. То је чињеница коју истичемо на бројним скуповима који се организују у вези са радом и деловањем Заштитника грађана односно питањима из њиховог делокруга. То је чињеница која нам служи за понос а са друге стране ствара и посебне обавезе у погледу неговања и развоја ове и сличних институције у нашој средини.

У вези са самим Извештајем наводимо одредбе члана 44 Одлуке о Заштитнику грађана који каже: „Заштитник грађана једном годишње, а најкасније до 15.марта наредне године, подноси Скупштини општине Извештај за претходну годину о својим активностима, стању људских права и о правној сигурности на територији општине Бачка Топола,„. Треба посебно нагласити да је усвајањем Кодекса добре управе (који је усвојен не предлог локалног омбудсман а где је наша општина такође међу првима у Републици Србији која је донела овај акт) такође створена обавеза овој институцији да се посебно бави и праћењем примене Кодекса добре управе.

НАДЛЕЖНОСТ

Када се говори о надлежности Заштитника грађана у општини Бачка Топола, а што се мора имати у виду када се разматра Извештај о раду, потребно је навести да у Републици Србији не постоји посебан Закон који на јединствен начин уређује питање рада и деловања Заштитника грађана већ за сваки ниво власти постоје посебни прописи који уређују питања од значаја за институцију Заштитника грађана, па чак постоји у нашем правном систему и разлика у називу саме институције. На нивоу Републике Србије постоји посебан Закон о Заштитнику грађана који се односи само на институцију Заштитника грађана Републике Србије. На нивоу АП Војводине постоји Покрајинска скупштинска одлука о Покрајинском заштитнику грађана – омбудсману, која се односи само на ову институцију а што се такозваних локалних омбудсмана тиче у Закону о локалној самоуправи дата је само правна основа за установљење ове институције док се иста уређује одлукама скупштина општина. Током 2012.-е и 2013.-е године покренута је иницијатива за промене у Закону о локалној самоуправи где се очекивало значајније уређење ове области, међутим на основу досадашњих сазнања може се нажалост констатовати да на овом пољу, за сада, неће бити значајнијих помака. Одредбама наведене Одлуке Скупштине општине Бачка

Топола, предвиђено је да „Овом Одлуком установљава се Заштитник грађана за територију општине Бачка Топола, као независни и самостални орган, који штити права грађана и контролише рад општинске управе, посебних организација и служби општине Бачка Топола, као и других органа и организација, предузећа и установа чији је оснивач општина Бачка Топола а којима су поверена јавна овлашћења (у даљем тексту: „органи управе,,). Поред тога неопходно је напоменути да су наведеним прописима уређени и међусобни односи Заштитника грађана на појединим нивоима и то тако да се ови односи заснивају на принципима сарадње и подељене надлежности. Наиме наведеним прописима је одређено да заштитници грађана на појединим нивоима власти имају надлежност према органима управе, организацијама и заједницама чији је оснивач тај ниво власти, односно чије прописе спроводе, те уколико се Заштитник грађана са другог нивоа власти сусретне са притужбом која се односи на органе другог нивоа власти, ту представку ће без одлагања проследити надлежном Заштитнику грађана на даљи поступак. У том смислу потписан је и посебан Протокол о сарадњи између Покрајинског омбудсмана и Заштитника грађана на локалном нивоу на територији Аутономне покрајине Војводине.

ОПРЕМЉЕНОСТ

Што се опремљености тиче потребно је навести да су Заштитнику грађана обезбеђени потребни предуслови за рад који се огледају у обезбеђењу просторије и опреме за рад. Постоје потребни предуслови за реализацију задатака који су зацртани а који се односе на обилазак месних заједница, обезбеђење базе података односно њеног коришћења, електронско вођење евиденција и комуникација и друго. Стање по питању опремљености се може прихватити као задовољавајуће посебно ако се има у виду степен опремљености других органа и институција у нашој општини а посебно ако се има у виду садашња економска ситуација односно кретања на плану јавних прихода, односно буџета. Обезбеђено је и коришћење базе података правних прописа, судске праксе и друго а што је значајно унапредило рад овог органа поготово ако се има у виду широки спектар обраћања грађана, односно појединих питања из веома широког круга правних области у вези којих се грађани обраћају.

СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ

Заштитник грађана приступио је многобројним активностима које се односе на стручно оспособљавање јер је исто неопходни предуслов за успешан рад. Посебно је то од значаја по питањима која се односе на заштиту права лица из круга угрожених категорија (лица ометена у развоју, жртве насиља у породици, ЛГБТ популација и друго). Ту се ради о посебно угроженим категоријама код којих је често проблем да сама жртва препозна да се над њом врши насиље, те како да се такви случајеви препознају од стране надлежних институција и такво лице заштити. Поред тога стручно оспособљавање се односило и на друге области. Стечена су многа знања а у вези одређених знања вршене су и провере. У протеклој години од веома великог значаја је стручна обука за медијаторе која је организована од стране НГО Партнери за демократске промене – Србија уз финансијску помоћ Амбасаде Краљевине Холандије те уз помоћ Националног удружења медијатора Србије (НУМС), организована је и посебна допунска обука за медијаторе. Кроз ову обуку обезбеђено је стручно усавршавање локланог омбудсмана и службе правне помоћи а надаље смо настојали да се оснивањем посебног општинског центра за медијацију обезбеди што већа подршка грађанима да своје проблеме решавају и на наведени начин. Поред тога од изузетног значаја је учење и знање језика обзиром на националну структуру становништва наше општине и одредбе Статута општине Бачка Топола и друге прописе којима се уређује употреба језика и писама. Стручна оспособљеност за српски и мађарски језик је на потребном нивоу али на овом плану и даље нису остварени посебно значајни помаци по питању словачког и русинског језика. Поред тога од изузетног значаја је учешће на стручним саветовањима које су заједнички организовали током протеклих година Удружење локалних омбудсмана Србије (УЛОС) и Мисија за

Србију Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС, ОСЦЕ) а која саветовања су имала за циљ стручно усавршавање у појединим областима од значаја за рад локалних омбудсмана. Поред тога од посебног значаја за стручно оспособљавање локалних омбудсмана кроз конференције које су организоване од стране Удружења локалних омбудсмана Србије.

САРАДЊА СА ДРУГИМ ОРГАНИМА

Током извештајног периода остварена је сарадња са многим органима, организацијама и заједницама а све у циљу што бољег и потпунијег остваривања улоге ове институције. Сарадња се у првом реду односила на функционере и органе Скупштине општине Бачка Топола, односно општинске органе управе и то кроз редовне и непосредне контакте по појединим питањима. Поред тога сарадња је остварена и са другим организацијама и заједницама које су основане од стране Скупштине општине Бачка Топола мада је та сарадња ређа и мање непосредна. Овде такође треба навести да код појединих од ових институција постоје и одређени проблеми јер су исти, мада оснивачка права врши Скупштина општине Бачка Топола, по својој природи, односно делатности коју врше, под надлежношћу Заштитника грађана Републике Србије односно Покрајинског Омбудсмана. По том питању смо имали одређене договоре са наведеним институцијама како би се ови проблеми превазишли. Посебан је значај сарадње са органима који су непосредно надлежни по појединим питањима остваривања права грађана а поготово ако се ради о угроженим категоријама. Ту се у првом реду мисли на МУП, Суд, Тужилаштво, Центар за социјални рад, Дом здравља, и друге. Такође смо у протеклом периоду имали сарадњу и са другим органима као на пример омбудсманима из бивших република СФРЈ, амбасадама појединих држава и друго.

Посебно истичемо активности које су вршене по питању сарадње заштитника грађана на локалном нивоу са територије целе Републике Србије. У оквиру наведених активности најзначајније је рад Удружења локалних омбудсмана Србије. Оснивање овог удружења иницирано је на заједничкој конференцији у Зрењанину а удружење основано на састанку у Нишу, током 2012.-е године. Почетна иницијатива за оснивање удружења дата је из наше средине. Удружење има за циљ даље унапређење људских, грађанских и мањинских права кроз снажење ових институција. Оснивање удружења било је подржано и од стране Мисије ОЕБС-а за Србију и иста је препознала наше удружење као партнера у сарадњи на плану заштите људских, грађанских и мањинских права. Започета сарадња успешно је настављена и током 2016.-е године а посебно је значајно да је договорена и сарадња и подршка организовању међународне конференције у Бачкој Тополи о локалним омбудсманима а поводом 10 година од почетка рада првог омбудсмана у бившој Државној заједници Србија и Црба Гора, односно да је на истој одлучено да ова конференција постане традиционална те су у том смислу одржане три такве конференције. Везано за Удружење локалних омбудсмана Србије било је одређених потешкоћа у вези са регистрацијом али је исто превазиђено током 2016. Године, када је извршена формална регистрација. На скупштини Удружења 08. Јуна 2016. Године у Београду за седиште Удружења одређена је Бачка Топола и тиме одато признање за нашу досадашњу ангажованост на плану унапређења ове институције а уједно за председника Удружења изабран је заштитник грађана Општине Бачка Топола. Од стране локалне самоуправе у циљу боље информисаности о Удружењу на званичном сајту Општине додат је посебан банер, привремено, до израде посебне интернет странеце. Поред тога побољшана је сарадња и са Заштитником грађана Републике Србије као и Покрајинским омбудсманом те сматрамо да је она сада усмерена у добром правцу а посебно имајући у виду наговештаје по питању процеса децентрализације и у раду и функционисању ових институција. Наводимо и да је Удружење препознато као партнер од надлежних органа у Републици Србији и Аутономној покрајини Војводини.

Значајна је сарадња и са такозваним невладиним сектором где наводимо сарадњу са такозваним цивилним сектором. У вези са наведеним морамо напоменути да је сходно природи институције Заштитника грађана у више наврата остварена сарадња са органима са републичког

нивоа а како би се грађанима помогло да реше одређени проблем не чекајући да се кроз званичну процедуру води поступак за заштиту права грађана. Томе се прибегло услед оцене да се на тај начин брже и ефикасније може помоћи грађанима. Овде треба имати у виду да ова институција није строго управна односно да је по природи ствари упућена да делује својим ауторитетом и помогне грађанима као и органима који поступају у одређеним предметима. Ту посебно треба имати у виду да је Заштитнику грађана дата могућност да у појединим случајевима поступа на начин како сматра да је потребно у датом случају да би се грађанима на најбољи могући начин помогло да заштите своја права односно остваре своје интересе и да Заштитник грађана има посебно овлашћење, за разлику од других контролних органа, да поред законитости и правилности цени и целисходност поступања надлежног органа те такође и решења које је тај орган донео у одређеном случају. То посебно значи да и у случају када је надлежни орган донео решење које је у потпуности формално на закону засновано и правилно, може се преиспитати поступање надлежног органа са аспекта да ли је наведеним начином решавања у одређеном случају на најбољи могући начин задовољен, односно заштићен, интерес грађана односно заштићено његово право или је у датим околностима постојао и бољи начин да се удовољи захтеву грађанина и његово право заштити. Ово правило је у потпуности у складу са принципима „добре управе“, који као принцип све више бива прихваћен у нашим прописима и који налаже органима управе да поред поступања које је у складу са законом и које је правилно, поступају и на начин да у првом реду воде рачуна да права грађана буду на најбољи могући начин заштићена и остварена. У циљу побољшања стања на овом плану од великог је значаја Кодекса добре управе који је Скупштина општине Бачка Топола међу првима у Републици Србији усвојила и који је јавности доступан на сајту Општине Бачка Топола.

Поред наведене, сарадња је остварена и са другим субјектима а што се огледа у сарадњи са Скупштином општине Бачка Топола односно са органима, организацијама и заједницама које су основане од стране Скупштине општине Бачка Топола, односно лицима које је иста изабрала, поставила или именовала. Овде у првом реду треба истаћи сарадњу Председником општине као и са члановима Општинског већа а нарочито са чланом Општинског већа који је задужен за социјална питања и где смо имали неколико заједничких активности по питању заштите права грађана. Такође је од значаја сарадња са Начелником општинске управе односно начелницима организационих јединица и то посебно по питању решавања одређених оперативних питања. Такође желимо да истакнемо и сарадњу са Комисијом за равноправност полова у општини која је током протекле године имала запажене активности на плану родне равноправности и у чијим активностима смо узели непосредног учешћа. У посматраном периоду успешна је била сарадња са месним заједницама од којих је током извештајног периода осам месних заједница стално имало сарадњу са нама а преостале повремено. Морамо напоменути да је настао мали застој у сарадњи са месном заједницом Карађорђево али смо на путу да наведено превазиђемо. По питању сарадње посебан значај има сарадања са Заштитником грађана Републике Србије и Покрајинским Омбудсманом где је од стране истих организовано неколико стручних саветовања и конференција (од којих су неке биле и међународног значаја) током протекле године а која су се односила на спречавање дискриминације, борбу против насиља у породици, питање равноправности и једнакости појединих социјалних група, права ЛГБТ популације и друго. Посебно треба навести саветовања која су се односила на остваривање права грађана везано за поједине законске прописе. Од посебног је значаја рад Покрајинског омбудсман који се односи на сагледавање функционисања правне помоћи као и решавања одређених комуналних проблема у локалним заједницама.

У посматраном периоду служба правне помоћи радила је пуним капацитетом а што је од посебног значаја имајући у виду констатације на првој међународној конференцији локалних омбудсман које су се односиле на чињеницу да институција локланог омбудсмана само онда може радити пуним капацитетом и заштитити права грађана ако је обезбеђено функционисање службе правне помоћи. У великом броју случајева заштита права грађана могућа је само уколико у

конкретном случају грађани покрену одређене процедуре и покрену поступке за заштиту права (жалбе, приговори и друго). Знајући да највећи број грађана није обучен за исто а нема ни средстава за плаћање адвоката онда им као једина могућност остаје обраћање служби правне помоћи. Посебно треба имати у виду све веће потребе као и одредбе новог Закона о социјалној заштити чије одредбе изискују да посебно категорија социјално угрожених грађана треба да у вези са остваривањем својих права покрену одговарајуће поступке пред судовима а за шта немају ни средстава ни знања. Ти проблеми могу се превазићи кроз рад службе правне помоћи у нашој општини чиме је пружена адекватна помоћ грађанима. Са наведеном службом успостављена је изузетно добра сарадња на решавању проблема грађана јер иако ове две институције се не преклапају у надлежностима, ипак је потребно да исте сарађују у пуној мери како би синхронизовано помогле грађанима са једне стране а са друге стране како би и заједнички на овом плану наступале према трећим субјектима у случајевима када грађани треба да остварују неко од својих права. Ту у протеклој години истичемо решавање проблема запослених при покретању стечајева код послодаваца и слично где су се појављивале веће групе грађана са истоветним проблемима које је требало хитно решавати. У посматраном периоду посебно се показала потреба да сарадња ове две институције буде синхронизована и брза јер је од тога и зависила могућност да један већи број грађана оствари или заштити своја права. То посебно важи за питања остваривања права из социјалне заштите, радних односа, брачних спорова, извршних поступака за наплату и друго. Овде посебно морамо истаћи проблем што се правна помоћ не пружа непосредно и на рочиштима те неуке странке бивају оштећене услед непознавања прописа када предузму радње које нису у њиховом интересу. Поред тога у складу са посебним законом којим се уређују питања везана за права пацијената покренуте су одређене процедуре и основане законом предвиђене институције које су почеле са радом а које су одмах на почетку изразиле заинтересованост за сарадњу са нашом институцијом а што је поздрављено са наше стране обзиром да су нам на овом плану интереси и циљеви заједнички. На крају морамо истаћи и да смо унапредили сарадњу са просветном инспекцијом а посебно по питању заједничког деловања у случајевима насиља у школама где је нагласак на превентивном и инструктивном деловању ове две институције, а поред тога разматрана су и питања у вези права деце, родитеља и запослених. Морамо посебно истаћи да смо наишли на добар одзив директора школа у овој активности. Посебно желимо да истакнемо и сарадњу са Министарством пољопривреде и Народним послаником из наше средине а по питању решавања проблема социјалних доприноса за пољопривреднике. Узимајући у обзир велики број случајева код којих је овај проблем изражен као и износе који појединци дугују, јасно је да је од изузетног значаја решавање проблема у овој области и сматрамо да смо на добром путу јер је у једном делу дошло до промена закона док су у другом делу у процедури предлози за решавање насталих проблема. Сматрамо да је од изузетног значаја и подршка која је дата од Одбора за пољопривреду Народне скупштине Републике Србије који је у вези овог питања заседао у Бачкој Тополи.

АКТИВНОСТИ У РАДУ

У 2016.-ој години велики број грађана се обраћао Заштитнику грађана у вези са заштитом својих права односно у вези са остваривањем својих људских, грађанских и мањинских права. Овде је потребно напоменути да су се обраћања односила на велики број субјеката односно да су субјекти у вези чијег рада се односила обраћања веома широк. Обраћања су се односила на локалне институције али такође и на институције покрајинског а посебно републичког значаја а што и не представља изненађење обзиром на велики број надлежности које су у домену републичких органа а да су и даље веома мале надлежности у Покрајини. Ово је посебно потенцирано након одлуке Уставног суда Србије којом су оспорене одређене надлежности дефинисане покрајинским прописима. Велики број обраћања грађана био је у вези са консултацијама о томе како и на који начин односно пред којим органом грађани могу да остваре одређена своја права односно да их заштите и где смо били у прилици да их упућујемо у вези са

тим. Самтрамо да је ово посебно значајно јер верујемо да су грађани узели у обзир наша упозорења да је потребно да се пре упуштања у озбиљније правне односе консултују и информишу о својим правима и обавезама пре него што наведене односе дефинишу и својим потписом прихвате одређене обавезе. Овде посебно желимо да истакнемо случајеве када су грађани олако прихватили обавезе као жиранти, односно солидарни јемци а када се радило о обавезама и од неколико хиљада евра. Значајан део обраћања био у вези са остваривањем права која се односе на рад и права из радног односа а где Заштитник грађана нема директне надлежности али је у прилици да упутити грађане где и на који начин могу покушати да остваре своју заштиту те такође да понуди своје услуге у смислу посредовања односно медијације. И поред указивања на наведену могућност поступака медијације није било у посматраном периоду, мада треба напоменути и то да вођење поступака медијације није нешто што је својствено институцији заштитника грађана са једне стране а са друге стране вероватно ни код самих грађана не постоји довољно поверење да се на овај начин може постићи ефикасна заштита њихових права. Морамо овде напоменути да поступак медијације доноси резултате а што се посебно може видети у случајевима када смо грађане везано за притужбе на рад банака упутили код Народне банке Србије која је кроз поступак медијације успела да заштити права грађана у непосредном договору грађана и банака где је Народна банка Србије била само медијатор. Сматрамо да смо у протеклој години остварили почетне основе за већу примену медијације а посебно припремама за оснивање општинског центра за медијацију а о чему је и Скупштина општине донела одлуку на својој седници од 26. новембра 2015. године. Напомињемо и смо саоснивачи Националног удружења медијатора Србије. Такође треба рећи да је у последње време исказан одређени интерес једног броја грађана за медијацију а такође и једног дела стручне јавности за укључење у ову област. У вези са питањима из радног односа посебан проблем је недовољно знање о правима која запослени имају те да између осталог не разликују правне ситуације потврде пријема писмена и конституисања новог правног односа или ситуације. У склопу овог разматрања треба напоменути да је чак било и случајева да се грађани обрате Заштитнику грађана у вези са заштитом неког свог права, међутим да се касније изјасне да одустају од обраћања те да захтевају да се поступак обустави. Овде треба додати да се ради о врло специфичним питањима код којих из разних разлога грађани цене да заштита њихових права у одређеном питању може изазвати одређене ситуације конфликтног карактера које на дужи рок могу имати штетне последице по њих и на тај начин имати веома лош ефекат по њихова права. Без обзира на чињеницу да Заштитник грађана има права да води поступак по службеној дужности ипак смо ценили да треба испоштовати вољу грађана посебно што се у одређеним питањима о којима се овде ради није радило о повредама права које су од таквог значаја (као на пример насиље у породици или слично) да би се поступак морао водити или да одустанак од притужбе није резултат притисака или претњи, већ слободне воље грађана. Што се тиче карактера обраћања детаљан приказ дат је у табеларном делу овог извештаја из кога се могу детаљно сагледати поједини аспекти рада Заштитника грађана у посматраном периоду. Поред наведеног треба истаћи и чињеницу да су сва обраћања код Заштитника грађана заснована на поверењу и да нису јавна односно да податци о истима нису доступни јавности. По питању обраћања грађана приметили смо у протеклом периоду да је један велики број грађана имао проблема у остваривању односно заштити својих права првенствено из разлога што су се упустили у одређене послове или активности (као на пример купопродаја непокретних ствари или покретних ствари веће вредности, оснивање привредних друштава, закључивање других уговора, давање хипотеке и давање жирантских изјава и друго) а да пре тога нису у потпуности сагледали све потребне елементе који су везани за наведени посао а посебно се нису ни обратили стручним лицима (у првом реду адвокатима или другим консултантским службама). Често се дешава да у току реализације ових послова дође до компликација било да су објективне природе или је једна страна настојала да изигра другу страну, али тада грађанин више није у стању да на било који начин обезбеди заштиту својих права, односно уколико и постоје

могућности да своја права заштити, онда се ипак ради о поступцима који дуго трају и чији коначан исход није изванредан, поготово у делу који се односи на материјалну надокнаду настале штете. Поред тога наведени поступци су везани и за значајне материјалне трошкове. То само показује да је потребно много више радити на образовању грађана на овом плану, односно на плану заштите својих права а што смо и радили током већег броја наступа на медијима локалног карактера које посебно треба похвалити јер су у сваком погледу показали отвореност за сарадњу са Заштитником грађана и то кроз већи број интервјуа и посебних тематских емисија које су имале за циљ да упознају грађане са радом Заштитника грађана. Заступљеност Заштитника грађана на локалним медијима била је присутна у свим видовима односно на радију, телевизији и у писаном облику. Посебно је значајно што смо у посматраном периоду кроз сарадњу са службом правне помоћи омогућили грађанима, поготово онима који су социјално угрожени, да остваре своја права или их заштите у случајевима када је та заштита везана за одређене поднеске којима треба да се обрате надлежним органима.

Што се тиче нашег рада по појединим питањима као што су наша предвиђања и наговештавала најзначајнија питања у вези са обраћањем грађана била су везана за питања социјалног карактера и то било да се односе директно на питања из ове области а као што је то остваривање права из домена социјалне заштите као што су разна социјална давања, права из рада и са тиме повезана права из пензијског или здравственог осигурања и слично или да се индиректно односе на ову област а да су директно везана за радна права, односе у породици или друго. Посебно смо уочили да се један део ових права остварује на веома тежак начин односно да треба у наредном периоду радити на томе и то првенствено кроз измене прописа да се унапреди систем помоћи која ће поред ефикасности имати као главну карактеристику и брзину јер је стара народна пословица да „ко брзо даје два пута даје,..“ У склопу наведених настојања током 2016.-е године спроведне су активности, на иницијативу и у сарадњи са Заштитником грађана Републике Србије на спровођењу Кодекса добре управе који ће у нашој средини представљати један од темеља на коме би се даље могли градити нови односи и нови приступ у раду и функционисању локалне заједнице по питању остваривања права грађана.

Значајно је навести да су се грађани и у посматраном периоду обраћали готово искључиво усмено, односно непосредно а да је број писмених обраћања, укључујући и електронски облик, занемарљив, мада треба истаћи да је број обраћања у писаном и електронском облику у порасту. Грађани су се могли обраћати Заштитнику грађана непосредно у канцеларији у седишту општине у Бачкој Тополи у улици Маршала Тита 30 и то уторком, средом и четвртком у времену од 10,00 до 14,00 часова а петком и понедељком по посебном распореду у месним заједницама са којима смо успоставили сарадњу по овом питању а то су: Пачир, Стара Моравица, Бајша, Ново Орахово, Гунарoш Панонија и Карађорђево.

У односу на број обраћања у посматраном периоду, односно током 2016.-е године, можемо навести следеће податке:

Број обраћања

	појединачно	групе грађана	правна лица	Укупно
2015. г.	909	2	3	914
2016. г.	927	6	4	937

Из наведених података може се сумирати укупан број субјеката, по појединим категоријама, који су се обратили у вези са заштитом својих права и тај број је незнатно мањи него 2015. године. Међутим приликом анализа наведених података треба имати у виду да је један већи број грађана упућен служби правне помоћи у нашој општини и исти нису евидентирани у овом извештају већ се може сагледати у извештају наведене службе. Та чињеница говори о томе да

генерално гледајући све већи број грађана се обраћа у вези остваривања или заштите својих права. Овде је потребно напоменути да се у посматраном периоду институцији Заштитника грађана обратило већи број субјеката од наведеног, али су у овом извештају евидентирана само она обраћања која су се односила за питања заштите права грађана, односно других субјеката и то било да се у одређеном питању већ поставило питање заштите права или се на основу околности могло проценити да је у датом случају у изгледу или могуће покретање питања заштите права грађана. Евидентирана су само обраћања која су захтевала одређено поступање у вези обраћања и нису евидентирана обраћања која су се односила на давање једноставнијих савета или упутстава која су се односила на заштиту права грађана. Поред тога сматрамо да је на наведене тенденције позитивно утицало и деловање путем медија при чему су грађани стекли потребне информације и знања везано за заштиту својих права па су могли да се заштите пре дефинисања правних односа и ситуација.

У односу на пребивалиште односно седиште субјеката који су се у посматраном периоду обраћали Заштитнику грађана податци се могу сагледати из следеће табеле:

Пребивалиште, односно седиште лица које се обраћа

	Б. Топола	Општина остало	Мали Иђош	Р. Србија остало	инострани	укупно
2015. г.	407	496	4	4	3	914
2015. г.	397	555	1	3	-	937

Из наведене табеле се може сагледати да је од укупног броја субјеката који су се обраћали највећи број њих из насељеног места Бачка Топола, али да је број обраћања из других насељених места у нашој општини релативно порастао а што је логично ако се узме у обзир да већи број грађана наше општине живи у селима односно насељеним местима ван седишта општине те да смо повећали број излазака на терен а што је била реална потреба обзиром на неразвијеност инфраструктуре и могућности да грађани ван седишта општине теже остварују своја права или да су она више угрожена. Већ тај податак оправдава одређење да се наша институција приближи и грађанима који живе ван седишта општине. Податци о броју обраћања грађана из Општине Мали Иђош у складу су са чињеницом да је и у нама суседној општини током 2014. Године отпочео са радом Заштитник грађана те је тиме обезбеђена грађанима нама суседне општине доступност заштите права путем ове институције. Напомињемо да смо договорили да у наредном периоду развијемо сарадњу у интересу грађана наше две суседне општине. Интересантна је чињеница да су се грађани из насељених места у која излазимо, јављали и у Бачкој Тополи а да су се чак и грађани из Бачке Тополе обраћали у другим насељеним местима.

Ради потпунијег сагледавања територијалног распореда обраћања грађана у наредној табели даћемо податке о броју обраћања укључујући и сва насељена места у општини Бачка Топола (редослед насељених места дат је према азбучном реду а у заградама су дати податци за претходну годину). Према наведеном ситуација је следећа:

обраћања према насељеним местима општине

Багремово	0	(0)
Бајша	72	(78)
Бачка Топола	407	(397)
Бачки Соколац	2	(3)
Богарош	0	(0)
Горња Рогатица	1	(2)
Гунарош	42	(45)
Зобнатица	0	(1)
Кавило	0	(0)
Карађорђево	7	(12)
Криваја	0	(0)
Мали Београд	1	(2)
Мићуново	1	(1)
Ново Орахово	50	(54)
Његошево	1	(3)
Оборњача	0	(0)
Панонија	17	(22)
Пачир	101	(106)
Победа	8	(16)
Светићево	0	(0)
Средњи Салаш	0	(0)
Стара Моравица	191	(207)
Томиславци	1	(3)
УКУПНО	903	(952)

Као што се и из наведене табеле може уочити највећи број обраћања је из Месне Заједнице Бачка Топола а затим из месних заједница са којима смо остварили сарадњу на начин да примамо обраћања грађана у седиштима месних заједница. То потврђује исправност опредељења да се на наведени начин изађе у сусрет грађанима наше општине. Нажалост уочљиво је да је број обраћања из средина које нису „покривене,, радом на терену умногоме заостаје. По питању сарадње са месним заједницама сматрамо да је потребно истаћи пример Месне заједнице Стара Моравица, те такође истичемо и Месну заједницу Пачир, односно рад г.-ђе Хелене Живановић, те такође и залагање у месној заједници Ново Орахово ,а што је допринело овом резултату. Такође и код других месних заједница, које редовно обилазимо, желимо да истакнемо и похвалимо њихово ангажовање у овој сарадњи односно посвећеност да се помогне грађанима на плану заштите њихових права и интереса. У вези сарадње са месним заједницама истичемо да је припремљен и понуђен посебан Протокол о сарадњи који би проширио могућности

приближавања услуга појединих служби грађанима у самим месним заједницама и очекујемо да се исти потпише ускоро, а што услед избора током протекле године није учињено.

По питању карактера обраћања, односно садржаја захтева грађана који су се обраћали, дужни смо у првом реду напоменути да није изграђена јединствена методологија у овој области, те такође да су већина обраћања доста специфична те да их је тешко класификовати. Према нашим сазнањима у току је израда јединственог система обраде података који ће у наредном периоду омогућити да се упореде податци о субјектима који су се обратили Заштитнику грађана односно Омбудсману на раличитим нивоима власти а поред тога и обраду података у вези са обраћањима, односно њиховом карактеру и субјектима на које се обраћања односе. Ова методологија омогућила би упоредивост података по општинама и градовима те могућност дубљих анализа ових извештаја. Што се посматраног периода тиче по садржини су се обраћања односила на следеће области (напомињемо да су у загради дати податци за претходну годину):

по садржини обраћања

Социјална заштита општег карактера	136	(123)
Имовинско правни односи	34	(17)
Радни односи	126	(122)
Насиље у породици	31	(25)
Консултације, помоћ, сарадња	197	(224)
Поступање надлежног органа	27	(19)
Јавни ред и мир	3	(1)
Доприноси за социјално осигурање	43	(78)
Комунална питања	97	(62)
Развод брака, издржавање и виђање детета	62	(48)
Порези	65	(143)
Пензије	64	(52)
Запошљавање	29	(23)
Акционарство и корпоративно управљање	0	(0)
УКУПНО	914	(937)

Уколико повежемо одређена питања која смо издвојили из разлога да се стекне што јаснија слика о појединим областима која су предмет обраћања грађана, може се уочити да је највећи број обраћања везан за социјални статус и социјалне проблеме грађана у ширем смислу те речи. То се и могло очекивати посебно обзиром на садашњу економско социјалну ситуацију, односно да су могућности за запошљавање и остваривање зараде веома сужене са једне стране а што са друге стране сужава и могућности за издвајања из буџета и јавних фондова за решавање социјалних проблема у нашој средини а где су захтеви и потребе из дана у дан све већи.

Поред наведеног свакако да су интересантни и податци о субјектима на које се односе обраћања грађана. За сагледавање тих података дајемо следећу табелу (напомињемо да су у загради дати податци за претходну годину):

по субјектима на које се обраћања односно притужбе односе

Послодавци	170	(181)
Стечајни органи	0	(2)
Пореска управа	187	(207)
Општинска управа	36	(34)
Општинске организације и заједнице	82	(87)
Јавна предузећа у општини	74	(71)
Министарства	57	(37)
Републички фондови и службе	135	(147)
Судови	6	(8)
Остали	167	(163)
Иностранци	0	(0)
УКУПНО	914	(937)

Сматрали смо потребним да се изврши класификација свих обраћања током 2016.-е године, што је била пракса и ранијих година, како би се стекла што потпунија слика насталог стања без обзира што још није разрађена јединствена методологија за класификацију података о раду локалних заштитника грађана у Републици Србији. Овде морамо напоменути да је рад заштитника грађана веома специфичан и да се у анализама рада не могу применити методе и класификације које се примењују код других државних органа или тела. Према наведеним податцима односно табелама које су дате сматрамо да се може стећи потпунија слика и представа о раду Заштитника грађана за територију општине Бачка Топола у посматраном периоду а везано за конкретне случајеве, односно активностима у раду. Поред наведених података морамо напоменути да се рад заштитника грађана и сарадња са службом правне помоћи може сагледати и са аспекта директних ефеката и то како за поједине грађане тако и за локалну заједницу. Ту пре свега мислимо на заштиту грађанки и грађана од принудне наплате застарелих потраживања, заштите од дуплог опорезивања и друго а где се у појединачним случајевима износи крећу и до неколико стотина хиљада динара односно у сваком случају ценимо да су ове две институције и у новчано мерљивом делу оправдале своје постојање јер су укупни трошкови њиховог функционисања вишеструко мањи од наведених износа али се тиме нисмо посебно бавили, односно исто детаљно анализирали, нити сматрамо да за тиме има посебне потребе.

У току 2016.-е године посебно смо обратили пажњу на појаву са којом се наше друштво све више среће а која појава је карактеристична за велике градове. Ради се о насиљу у школама које у великим градовима узима све више маха и које је по својим појавним облицима све израженије, односно појава је све учесталија а са друге стране бруталност је на све већем нивоу. У потпуности уважавајући чињеницу да је по том питању стање у нашој општини задовољавајуће сматрали смо за потребно да у оквиру посебног програма превентивно делујемо у сарадњи са просветном инспекцијом. Сматрали смо да искуства из великих градова говоре о томе да просветне установе нису на прави начин припремљене да одговоре на ову појаву те да је потребно да скренемо пажњу нашим школама да се у потпуности припреме за рад по овом питању. Посебно смо истицали да се на сваки случај мора реаговати на одговарајући начин те да у случају потребе треба ангажовати и друге субјекте друштвене заједнице у решавању проблема јер је познато да су узроци насиља међу младима често у породици или на другим местима ван школе. Овом приликом обишли смо све

основне и средње школе и готово у свима наишли на добар одазив. Поред тога сарадња са школама се огледала и на плану сарадње по питању едукације ученика везано за њихова права, односно заштиту истих. По том питању највише се истакла Средња пољопривредна школа.

УДРУЖЕЊЕ ЛОКАЛНИХ ОМБУДСМАНА СРБИЈЕ

Обзиром на чињеницу да је 2003.-е године у Бачкој Тополи почела са радом институција локалног омбудсмана која је била прва институција овог карактера на свим нивоима у тадашњој државној заједници Србија и Црна Гора, сматрали смо за потребно да се овај значајни датум обележи на прави начин, али не неким посебним прославама или празновањима, већ да то обележаваће буде радног и стручног карактера а што ће помоћи да се ова институција унапреди и оснажи са једне стране а да се са друге стране допринесе промоцији Бачке Тополе и вредностима демократске заједнице које наша локална заједница подржава.

ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ

Током 2016.-е године, велики број грађанки и грађана нам се обратио за помоћ у вези са остваривањем или заштитом својих људских, грађанских и мањинских права те смо у вези са тим непосредно предузимали активности у вези са заштитом истих или смо их према околностима случаја упућивали другим надлежним институцијама а посебно служби правне помоћи у општини Бачка Топола у случајевима када је било потребно. У нашој пракси, сматрајући да Извештај о раду не би требало да буде само пуко навођење чињеница и статистичких података, желимо да наведемо и неке карактеристичне примере кој и би помогли да се Скупштина општине а тиме и грађани упознају са опасностима које им прете односно ситуацијама које могу да угрозе њихова права. Ови примери требало би да помогну и да се спознају начини реаговања у конкретним ситуацијама. Обзиром на начин рада и функционисања наше институције, чији рад се у првом реду заснива на поверењу грађана који нам се обраћају примери ће бити наведени без личних података на основу којих би се сазнао идентитет појединих грађана или на основу којих података би се исти могао препознати. Напомињемо да се наведени појединачни примери односе за већи број случајева.

- пример број 1

Грађанин је намеравао да прода кућу коју је наследио од оца и у којој нико није живео. Међутим када је нашао купца и када су приступили припреми закључења уговора сазнало се да је кућа на туђем имену. Грађанин нам се обратио тврдећи да је оштећен од стране државног органа који је пренео власништво без његовог знања или пристанка. Међутим током испитивања чињеница грађанин је изнео да је он раније већ продао пољопривредно земљиште које је такође наследио када и кућу, те да је купац земљишта исто лице које је и уписано као власник куће. Надаље се дошло до сазнања, односно признања грађанина да он уговор није ни прочитао када су оверавали потписе на суду, те да је уговор сачинило лице које није адвокат а који је близак пријатељ купца. Јасно је да се у наведеном случају грађанин може обратити надлежним органима (МУП, тужилаштво), али је велико питање да ли ће моћи да докаже да је преварен или доведен у заблуду. И овом приликом се показало да су грађани најчешће веома неодговорни када се ради о правним пословима чији је предмет велике вредност и то тако што ни не прочитају уговор који потписују.

- пример број 2

Грађанин је добио препоручено писмо које је садржавало Решење, односно Закључак о извршењу. Обзиром да није у потпуности разумео о чему се ради, односно није пажљиво прочитао цео садржај писма, већ је оставио за касније да се тиме бави, прошао је рок за приговор те је грађанин остао без правне заштите а схватио је озбиљност целе ситуације тек када је приликом

„подизања,, пензије сазнао да је на истој била обустава у висини половине износа. И у овом случају грађанин је олако држао да ће моћи да ово питање реши касније и да ни не мора да чита све те папире који су били у коверти, те да ни не мора да се обрати стручном лице за помоћ, односно адвокату.

- пример број 3

Грађанин је од, њему недовољно познатог лица, купио половни мобилни телефон новијег годишта и познате марке, а који је платио 100 евра. Након неколико дана испоставило се да се ради о краденом предмету, те је исти мобилни телефон одузло овлашћено лице МУП, уз уредну документацију. Грађанин нам се обратио притужбом да је оштећен од стране МУП-а јер му није надокнађена цена коју је платио. Грађанин је тврдио да му је повређено право јер му је одузет „његов,, мобилни телефон а да му за то нису ништа олатили у полицији. Грађанин није хтео да прихвати да је сам себе довео у незгодну ситуацију јер је купио половни технички уређај од њему непознатог лица које уз то није имало никакав доказ о власништву

- пример број 4

Грађанин је купио половни аутомобил и исплатио договорену купопродајну цену у целости и договорио се са продавцем да се званични пренос обави након истека регистрације. Након истека регистрације грађанин покушава да региструје аутомобил али тек тада сазнаје да је на истом уписано у званични регистар Агенције за привредне регистре, заложно право. Не само да не може да региструје аутомобил на своје име већ исти ни не може имати у државини а поред тога одговара и за случај евентуалног уништења возила док је код њега.

- пример број 5

Грађанин нам се обратио у вези са проблемом који има са пореском управом. Наиме пре извесног времена добио је опомену због неплаћеног пореза на пренос апсолутних права и то за износ који је релативно велики и који он не може тек тако да плати из текућих прихода. Грађанин је тврдио да он редовно измирује своје обавезе те да су му рекли у пореској управи да се ради о старом дугу на који су обрачунете затезне камате. Током разговора и испитивања чињеница грађанин је навео да је он истина пре неколико година продао аутомобил али да су се са купцем договорили да ће купац платити порез, те да он нема ништа са тиме и нека држава јури купца за тај неплаћени порез. Не улазећи у питање зашто купац није платио порез и регистровао возило, објашњено је грађанину да се он и купац могу договорити о обавези плаћања пореза али да по закону он сноси одговорност за плаћање пореза те да се уговором не може ослободити те обавезе, односно да уговор међу грађанима не може имати јачу снагу од императивних одредаба закона. Грађанин је олако поверовао купцу да ће он извршити његову обавезу а да то није проверио у пореској управи.

- пример број 6

Грађанка нам се обратила у вези са проблемом који има са бившим мужем који је одвео Њихову заједничку децу и саопштио јој да убудуће може да виђа децу само крајем недеље, кратко време и то под надзором. Грађанка нам се обратила ради савета код кога треба да затражи да јој се деца врате јер наводно њен договор са бившим супругом, оцем деце, није био такав. Током испитивања околности случаја дошло се до сазнања да је грађанка у више наврата избегавала да прими службене пошиљке за које је редовно налазила обавештења, обзиром да често није била код своје куће. Када је грађанка упућена да покуша на суду и у Центру за социјални рад да добије информације у вези наведеног, иста нам се касније јавила да је током дужег времена трајао поступак у вези са вршењем родитељког права а које позиве и тужбе је она свесно избегавала ни не знајући о чему се ради а по савету „добронамерних пријатеља,, који су је убеђивали да јој се ништа

лоше не може десити ако избегава да преузме службене пошиљке („плаве коверте,“). На наведени начин грађанка је дошла у тешку ситуацију у вези са вршењем родитељког права а поред тога код надлежних органа је оставила лош утисак о себи као родитељу, што јој може отежати ситуацију када буде тражила да се испарви одлука која је за њу неповољна.

- пример број 7

Грађанин је без стручне помоћи адвоката закључио уговор о куповини куће. На наведеном објекту је била искључена струја али је продавац тврдио да проблем није велики и при томе показивао рачун из претходног периода на коме је дуг био испод 20.000,00 динара. Купац је поверовао продавцу, те када је купио кућу, отишао је и у електродистрибуцију да се укључи струја, али је том приликом сазнао да ће му за то требати да плати укупан износ који прелази 200.000,00 динара, јер је дуг много већи јер на рачуну није приказан износ који је већ утужен, те да је заправо уговорни однос за то мерно место раскинут те да поред измирења дуга треба да плати и за заснивање уговорног односа. Грађанин се овој ситуацији нашао јер је олако поверовао продавцу који је пак имао интереса да сакрије право стање ствари, а није отишао код званичне институције да добије праву информацију.

Из наведених примера може се уочити да су наведене повреде права везане за приватну сферу, али је битно схватити да је у свим наведеним случајевима проблем настао јер се грађани нису заштитили у законом предвиђеној процедури и уз потребну документацију где би надлежни органи, па тако и Заштитник грађана могли помоћи грађанима. Но нажалост грађани су олако пришли одређеним пословима, олако су поверовали људима у које се нису смели поуздати, те су се нашли у незавидној ситуацији.

Ово су само неки од примера који указују да грађани услед своје неопрезности могу доћи у готово безизлазну ситуацију по питању заштите својих права односно по питању материјалног положаја. Управо из тих разлога и скрећемо пажњу на значај велике опрезности у свакодневном понашању а посебно уколико се ради о преузимању значајних материјалних обавеза. Овде желимо да напоменемо да је и све већи број принудне наплате кредита и да грађани када дођу у ситуацију да не могу да отплаћују кредит не предузимају ништа по том питању, односно не обрате се банци ради изналагања решења, већ пасивно чекају до задњег момента када се већ огласи продаја куће и онда покушавају безуспешно да постигну договор са банком

Поред наведеног желимо поново да посебну пажњу посветимо питањима доприноса за социјално осигурање за пољопривреднике. Својевремено нам се обратио већи број грађана са овим проблемима. Још увек постоји проблем у вези са висином обавеза којима се терете пољопривредници а које обавезе нису у сразмери са величином поседа те тако исти је ниво обавеза за посед величине од пола хектара и поседа који су величине неколико десетина хектара па и више. Надаље стицајем околности код једног, не малог броја пољопривредника, нагомилали су се дугови код којих највећи део претставља затезна камата која је достигла ниво који обвезници никако више не могу да плате. Примера ради имали смо случајеве где једна породица има дуг који је већи од 25.000евра. Посебно истичемо да су у овим случајевима покренути и поступци принудне наплате те да је било и случајева уписа хипотеке на непокретности и у појединим случајевима не само на земљу већ и на кућу у којој породица живи. Јасно је какве би последице биле у случају да су ти поступци завршени. Анализирајући наведене случајеве заузели смо становиште да се наведени проблеми могу решити директним обраћањем према надлежном министарству а што смо и учинили а то је имало позитивне ефекте јер се уочени проблеми решавају и надамо се да у скоријој будућности можемо очекивати позитиван исход по овим питањима.

ПРИМЕНА КОДЕКСА ДОБРЕ УПРАВЕ

У вези са применом кодекса добре управе нисмо имали непосредних притужби од стране грађана али се на основу тога не може извести закључак да по овом питању немамо одређених проблема већ се вероватно ради о чињеници да је наведени акт релативно нов у правном систему наше општине те да га грађани још не познају довољно. Можемо констатовати да је информисање јавности о овом питању било недовољно, односно да је требало бити много шире и учесталије. Кодекс је објављен на интернет страни општине те је тиме доступан најширем кругу грађана али треба имати у виду велики број грађана наше општине који немају услове за интернет приступ, односно нису оспособљени за ИТ технологије а нажалост то су управо и друштвене групе чија права су најчешће и највише угрожена. Надаље истичемо да смо у вези са применом Кодекса упутили иницијативе за посебне стручне састанке у вези са унапређењем његове примене.

СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА

По питању стања људских права полазећи од искустава које смо имали у посматраном периоду може се навести једна општа оцена да се стање по питању људских права у нашој средини током времена поправља и то првенствено захваљујући деловању све већег броја институција у нашој средини, које делују на основу све већег броја прописа који су у последње време донети у овој области. Ове институције су све више уважене и цењене и придаје им се све већи значај. Посебна је улога институције Заштитника грађана као и службе правне помоћи. У наредном периоду очекујемо и резултате од новог система који је установљен ради заштите пацијентових права. Такође је од великог значаја да се ове институције, као и остали надлежни субјекти власти као и невладине организације све више ангажују на развоју свести код грађана о значају остваривања људских права како за појединца тако и за друштвену заједницу у целини. Од посебног је значаја све већи број акција пропагандног и едукативног садржаја а које се односе на питање заштите људских, грађанских и мањинских права. То су активности које се пре свега воде на нивоу целе Републике Србије али такође треба похвалити и деловање локалних медија који су и током посматраног периода исто као и раније, посветили пажњу значају ових питања, односно проблемима који су везани за остваривање људских права или угроженост истих. Као пример могу се навести едукативне емисије по питању злоупотреба интернет комуникација, злоупотребе личних података и друге теме. Међутим и поред ових позитивних тенденција треба констатовати као неоспорну чињеницу да је стање људских права у нашој средини, као и у нашем друштву уопште, још веома далеко од жељеног. Велики је број фактора који на то утичу а сигурно је да се ту у првом реду могу навести објективне околности везане за економску кризу која генерише и кризе друге врсте. Сигурно да су ту и фактори који се односе на питања која су у нашем делокругу и која се односе на нашу организацију, ефикасност рада, свест и друго и сигурно да без обзира на то колико се можемо позивати на објективне факторе, у првом реду треба да се бавимо оним факторима који су у нашој надлежности односно на које можемо у већој или мањој мери да утичемо. То се у нашој средини мора схватити на прави начин јер се по питању остваривања људских права могу остварити и други ефекти а који се односе на укупан развој наше локалне заједнице па и друштва у целини. Посебно на овом месту наводимо проблеме који се односе на пореску област. Овде посебно морамо да истакнемо чињеницу да је нажалост велики број случајева повреде права запослених а која проистичу из радног односа. У протеклом периоду бавили смо се више случајева. У протеклом периоду није било обраћања у случајевима да су права запослених кршена на начин да се исто може поредити са класичним преварама. У сваком случају запослени су упућивани код надлежних органа али сматрамо да се овом питању мора посветити још већа пажња у наредном периоду. Свакако је наведеној појави допринела чињеница да су се послодавци због економске кризе нашли у тешкој ситуацији а да су последице кризе покушали да превале на запослене. На том плану друштвена заједница мора одлучније и ефикасније да реагује. На плану заштите права запослених посебно наводимо

заједнички састанак са надлежним представницима Севернобачког округа током јуна месеца у Бачкој Тополи на коме су размењене многе значајне информације и искуства.

Такође сматрамо посебно значајним да наведемо и чињеницу да ће се даљим развојем на овом плану и то било да се ради о даљем развоју институција које су активне по питању заштите људских права или да се ради о њиховом све већем ангажовању како по конкретnoj заштити људских права тако и на плану популарисања и пропагирања функционисања система заштите људских права, све већи број грађана у једном одређеном периоду обраћати овим институцијама по питању заштите људских права. Овде морамо навести да се у пракси осетио велики напредак везан за функционисање службе правне помоћи. Међутим ову појаву не треба тумачити тиме да се стање по питању заштите људских права погоршава већ се ради о једној врсти прелазног периода када ће у ствари да се степен повреде људских права смањује а тиме и степен заштите људских права повећава, односно да ће се само повећати број откривених и обрађених случајева повреде права грађана који ће бити резултат у највећој мери повећане свести грађана о својим правима и начинима заштите истих. У том смислу од изузетног значаја је повећање нивоа свести грађана о својим правима али и поступајућих органа односно појединих извршилаца у тим органима од коликог је значаја заштита и остваривање права грађана. Можемо очекивати да ће након тога наступити период када ће доћи до стагнације и смањења тих случајева, односно да ће наступити период када ће се и грађанска односно људска права остваривати много брже и ефикасније и на задовољство грађана у првом реду.

ПРАВНА СИГУРНОСТ ГРАЂАНА

По питању правне сигурности у нашој средини морамо констатовати да и уз сва настојања да се кроз реформе које се спроводе у друштву у целини а посебно у делу који се односи на нове прописе којима се уређује систем функционисања друштвене заједнице, као и уз настојања која се чине на локалном нивоу, ипак имамо ситуацију да је стање правне сигурности још веома далеко од жељеног. Овоме је сигурно у великој мери допринело велико сиромаштво у нашем друштву, велики степен незапослености и економска криза која је као једну од последица имала и кризу морала. Поред тога ту се могу навести и проблеми са доста лоше спроведним приватизацијама као и другим проблемима. Сходно томе присутни су и велики проблеми по питању правне сигурности јер се један део права грађана крши како због немогућности да исти своја права остваре услед објективних околности, тако и због чињенице да има доста случајева покушаја намерног изигравања интереса односно права грађана.

Посебно треба истаћи проблем да многи прописи и институције још нису у довољној мери или на прави начин реформисани те грађани не уживају одговарајућу правну заштиту, односно правну сигурност. То се на пример огледа у ситуацији када имамо неефикасне поступке и процедуре као у извршном поступку, остваривању заштите по питању насиља у породици, остваривању заштите власничких права (оштећење имовине, заштита од несавесних подстанара или закупаца, наплата потраживања, накнада штете и друго). По питању правне сигурности значајно је и питање неједнаког или недовољно транспарентног поступања појединих субјеката а где примера ради можемо навести питања опомињања грађана за неплаћање разних обавеза. Дешава се да се према неким грађанима воде поступци а према другима не, односно при томе се не знају критеријуми за овакво поступање, односно судбина оваквих понашања, ни коначна судбина

договања појединих корисника. Такође је велики проблем везано за пореске обавезе где се нема тачна евиденција па грађани понекад ни не могу проверити све податке о својим обавезама а са друге стране питање застаре се не третира на прави начин. У вези наведених проблема смо се обраћали и Заштитнику грађана Републике Србије али неки од ових проблема нису решени. Овде је посебан проблем што велики број грађана немајући одговарајућа знања плаћа обавезе које други не плаћају и које се често ни не могу наплатити те се тако налазе у неравноправном положају. Посебно је питање како надлежни органи или институције могу дозволити да се годинама ништа не ради на плану наплате дуговања грађана те да они нарасту у мери да се више ни не могу наплатити а посебно и камате и трошкови који их тада прате. Такође се овде могу навести и случајеви у вези са повраћајем „бесповратних„ средстава за samozапшљавање кроз покретање пословања а где има и драстичних случајева по социјалну и правну сигурност грађана. Овде се мора навести и проблем неодговарајућих прописа па и на локалном нивоу а везано за то и рад и функционисање органа и њихову контролу где се такође стање треба побољшати. Постоје затим одређена понашања која се не могу санкционисати на прави начин а која се односе на повреду права из радног односа. Уочили смо, нажалост на посредан начин, да постоји велики број кршења права грађана по питањима која су везана за рад и права из рада, односно да је на овом плану правна сигурност грађана веома угрожена. Имамо посредних информација о великом броју случајева рада на црно, исплата зарада а да се после тражи да запослени један део исплаћеног износа врати послодавцу, мобинга, рада прековременог који се ни не евидентира па самим тим ни не исплаћује и друго. Нажалост запослени у вези овог се најчешће не жале јер немају поверења да ће моћи ефикасно да заштите своја права јер се у вези свих ових проблема упућују на суд а зна се да судски поступци дуго трају и захтевају доста финансијских средстава које тај грађанин коме су повређена права нема. На овом плану била би пожељна одређена побољшања везано за поништавање негативних ефеката тзв. „реформе правосуђа„ а тиме и повратак статуса основног суда суду у Бачкој Тополи. Нажалост за сада то питање није позитивно решено. Треба истаћи као позитивну чињеницу да је почео са радом јавни бележник у нашој општини тако да наши грађани за одређене послове више не треба да путују у Суботицу. Као посебно угрожену категорију грађана можемо навести бивше запослене у привредним друштвима у којима је уведен, односно води се поступак стечаја. Ту свакако спадају и бивши акционари наведених привредних друштава. Ови грађани не само да немају елементарних сазнања о томе да ли ће, када, у ком обиму и на који начин остварити своја права, већ немају ни елементарних информација о дешавањима од којих зависи остваривање њихових права. Покушаји које смо имали на овом плану везано за обезбеђење остваривања права грађана нису дала значајније резултате. По свим овим питањима потребне су корените реформе система како би се обезбедила заштита права грађана а са друге стране створили услови за успостављање таквих односа где у било ком уговорном односу свака од уговорних страна улази у тај однос са јасном представом о својим правима и обавезама а са друге стране има јасну визију о томе шта ће се, на кој и начин и у ком року дешавати уколико буде у ситуацији и да заштиту својих права затражи од надлежних институција. Док се наведени услови не обезбеде велика је улога свих институција а на локалном нивоу да раде на томе да се и у постојећим условима степен правне сигурности подигне на што виши ниво а при чему велики значај има и едукација свих чинилаца код којих се остварују поједина права грађана. У склопу наведених активности можемо навести да смо у посматраном периоду имали одређених иницијатива везано за нацрт Закона о локалној самоуправи и другим прописима као и прописима на локалу (Одлука о социјалној заштити и друго). Нажалост негативан утицај на правну сигурност има и чињеница да је све већи број прописа где се предвиђа једностепеност у одлучивању а што са аспекта правне сигурности није добро решење.

ЗАКЉУЧНО РАЗМАТРАЊЕ

Полазећи од чињеница и ставова који су изнети у овом извештају сматрамо да се може констатовати да је институција Заштитника грађана у нашој општини у посматраном

периоду оправдала своје постојање и у значајној мери помогла грађанима да остваре своја права односно да им помогне да остваривање њихових права буде брже и ефикасније. Нажалост то није било увек могуће али смо се и у тим случајевима трудили да грађанима пружимо што бољу помоћ и подршку. Посебно је од значаја да се грађани приликом обраћања Заштитнику грађана налазе углавном у тешкој ситуацији и да им је поред непосредне помоћи, углавном правног карактера, често потребна и психолошка подршка и помоћ а што смо се трудили да им пружимо у сваком поједином случају. Напомињемо да ни један грађанин, без обзира на карактер свог обраћања, није био одбијен односно да смо се трудили да му помогнемо на било који начин. Нажалост мора се констатовати да је велики број грађана који нам се обраћао а да није у могућности да оствари своја права јер је иста већ изгубио у ранијем периоду услед своје неопрезности или олаког држања да ће се одређени проблем решити. Са друге стране значајан је и један број грађана који сматрају да имају одређена права, односно да су им одређена права повређена а да се у каснијем поступању утврди да то није случај. До овога долази углавном због лоше информисаности грађана али и делом затворености институција које би грађанима требале давати потребне информације.

Према наведеном предлажемо да Скупштина општине Бачка Топола овај Извештај размотри а сходно ставовима који су заузети везано за Извештаје заштитника грађана о истоме се не гласа. У вези са активностима у посматраном периоду као и стањем које је анализирано сматрамо да Скупштина општине преко институција које функционишу у нашој локалној самоуправи треба да посвети значајну пажњу питањима која су разматрана у овом извештају те да, поготово од стране Председника општине, Општинског већа и Начелника општинске управе треба да се врше активности усмерене на побољшању стања по питању прописа који се припремају и доносе, поготово да се води рачуна о њиховом квалитету, примењљивости, свеобухватности и усаглашености а да се са друге стране посебно води рачуна да се ти прописи и спроводе у пракси а водећи при томе рачуна да се грађани налазе у равноправном положају, а са друге стране потребно је да се такође посвети и већа пажња у контроли спровођења прописа и у томе да се остварује конкретна и стална сарадња са органима са виших нивоа власти. Такође се може закључити да је Извештај о раду Заштитника грађана за територију општине Бачка Топола за 2016.-у годину сачињен у складу са Одлуком. Надаље Заштитник грађана је у току 2016.-е године са успехом остваривао функцију и задатке који су предвиђени Одлуком о заштитнику грађана. Сарадња Заштитника грађана са осталим институцијама на плану заштите људских права током 2016.-е године је била успешна. Посебно је значајна сарадња и заједничко деловање наше институције и службе правне помоћи по питању остваривања и заштите људских, грађанских и мањинских права. У наредном периоду потребно је наставити активности на плану побољшања стања људских права и правне сигурности а да би се то постигло локални органи управе, организације и заједнице треба да пружају највећу могућу подршку Заштитнику грађана на плану остваривања његове функције која се односи на заштиту права грађана а посебно и да буду активни на плану едукације грађана у вези са остваривањем њихових права. У наведеном контексту посебну пажњу заслужују активности усмерене на јачање капацитета ове институције а о чему ће се у скоријој будућности предложити конкретне мере..

у: Бачка Топола
дана:23.01.2017.
број: 75-1/2017-1

Заштитник грађана
за територију општине Бачка Топола
Миладин Нешић